

A részletes ismertetés után a nem hagyományos tájékoztatást segítő, a kutatást támogató két saját építésű adatbázisunkat mutatta be *Tóth Rita*. Az *Iparjogvédelmi Szakcikkek* adatbázisa az e tárgykörben feltárt szakfolyóiratok cikkeinek tartalmi és formai elemeit tartalmazza, 1970 óta folyamatos frissítéssel. Jelenleg az adatbázis mintegy 12 ezer bibliográfiai tételt tárol, amelyek a cím szavai, a szerző(k) neve(i), a megjelenés éve, a forrás és a deskriptor alapján kereshetők vissza, és elégtíki ki a felhasználók tájékozódási igényeit.

1991 óta működő *könyvadatbázisunk* – kb. 2 ezer tétellel – különgyűjteményeink teljes állományát, és az újonnan beszerzett valamennyi könyv bibliográfiai adatát tartalmazza, a több szempontú keresés lehetőségét és a felhasználók igényeit kielégítve.

Vendégeink természetesen tudomást szerezhettek egyéb nem hagyományos tájékoztatási eszközeinkről is, hiszen a megnyitóra ismertető füzetet jelentettünk meg, amely a szakkönyvtárunk állományára és szolgáltatásaira jellemző összes adatot feltárta.

Fesztelen hangulatú, és – úgy gondolom – minden résztvevő meglepedését szolgáló megnyitó ünnepségünk méltó befejezéseképpen körülvettük kedves vendégeinket a 180 éve született *Ganz Ábrahám* tiszteletére a Műszaki Múzeum munkatársaival közösen rendezett kiállításunkon.

Tóth Rita
(OTH Iparjogvédelmi Szakkönyvtár)

Magyar időszaki kiadványok cikkeinek online adatbázisa*

A
KÖNYVTÁRI FIGYELŐ

könyvsorozata 2.

Vajda Erik

**Időszaki kiadványok válogatott cikkeinek online
adatbázisa kooperációs partnerek
együttműködésével**

(megvalósíthatósági tanulmány)

Országos Széchényi Könyvtár
Könyvtár tudományi és Módszertani Központ
Budapest
1994

VAJDA ERIK

Időszaki kiadványok válogatott cikkeinek online adatbázisa kooperációs partnerek együttműködésével : (megvalósíthatósági tanulmány) / Vajda Erik : [közr. az] Országos Széchényi Könyvtár Könyvtár tudományi és Módszertani Központ. – Bp. : OSZK-KMK, 1994. – 57 p. – (A Könyvtári Figyelő könyvsorozata, ISSN 1217-6753 ; 2.)
ISBN 963 200 341 1

Először is köszönet illeti *Vajda Eriket* ezért a színvonalas, gondolatébresztő tanulmányért a bibliográfusok és a szakma nevében. Mint az előszóból és a bevezetésből, valamint a szerző elhangzott szavaiból kiderül, a tanulmány különböző variánsokat ad, amelyeket átgondolva és megfontolva egy szakértői bizottság vagy főhatóság meghozhatja döntését arra vonatkozóan, hogy szükség van-e a magyar időszaki kiadványok cikkeinek online adatbázisára. Ha a válasz igen lesz, a majdani rendszerszervező bizottságnak módjában áll e megvalósíthatósági tanulmány minden javaslatát végiggondolni, megvitatni, megfogadni, illetve elvetni. Ez a tanulmány tehát változatokat ad, gondolkodásra, vitára készítet, de mindemellett és elsősorban óriási segítség egy sokak által óhajtott online adatbázis létrehozásához.

A magyar cikkek online adatbázisa ugyanis *létrehozható*, ezt rögtön a tanulmány elején tényként kimondja a szerző.

Az *1. fejezet* részletezi azt a társadalmi igényt, amelynek kielégítéséhez az online adatbázisra szükség van. Három alfejezet bizonyítja a tanulmány, a kutatás és fejlesztés, a művelődés, valamint a nemzetközi együttműködés igényét. Az első alfejezet magát az online adatbázist ismerteti, mint ezen igények kielégítésének eszközét, az utolsó alfejezet pedig a megvalósíthatóság környezetét, az MNB rendszerének vonatkozó részeit.

A *2. fejezetben* a szerző a jelenlegi helyzetet értékeli. A magyarországi cikkek nemzeti bibliográfiai szintű feldolgozása, és ennek alapján cikk-

* A tanulmány ismertetése elhangzott a Magyar Könyvtárosok Egyesülete Bibliográfiai Szekciójának 1994. szeptember 27-i ülésén. Az ülésről a *Könyvtári Levelezőlap* 1994. 10. számában (p. 9–10.) tudósít.

bibliográfiák megjelentetése jelenleg négy nagy műhelyben történik, a partnerek között ma is létezik kooperációs együttműködés és bizonyos munkamegosztás. E kooperáció létrejöttében a 70-es évek végén a tanulmány szerzőjének is döntő szerepe volt. Vannak tehát átfogó cikkbibliográfiák, amelyek képet adnak a hazai tudományos és szakmai cikktermésről. Köszönet illeti a szerzőt a jelenlegi helyzet elemzéséért is, hiszen ez azt sugallja az Országos Széchényi Könyvtár Repertorium Szerkesztőségének és a három szakterületi együttműködő partnernek: az Országos Orvostudományi Információs Központ és Könyvtárnak, az Országos Műszaki Információs Központ és Könyvtárnak, valamint az Országos Mezőgazdasági Könyvtárnak, hogy addig is, amíg az online adatbázis megvalósul, bizonyos módosításokkal sokat lehetne javítani a jelenlegi együttműködésen. Ugyanakkor hangsúlyozni kell azt is, hogy a kialakult kooperációs munka folyamatosan, állandóan fejlődve feltárja a magyarországi tudományos és szakcikkeket. Való igaz, hogy ebből a körből kimarad a szépirodalom és bizonyos típusú recenziók feldolgozása. Tény, hogy átfogó szépirodalmi bibliográfia ma Magyarországon nincs, hiányát több bibliográfiai műhelyben igyekeznek pótolni, mint azt a *függelékben* is felsorolt öt kiadvány is bizonyítja. Ez a téma egyébként 1993-ban bibliográfiai szekcióülés tárgya volt, ahol bizonyos kooperációs kezdeményezések születtek.

Ha a jelenlegi helyzet másik lényeges kérdését, a duplikálást boncolgatjuk, az tényleg létezik, tudunk kell viszont, hogy a négy kooperációs partner kiadványaiban sokkal kevesebb százalékban, mint például az OSZK repertorium és a többi társadalomtudományi szakbibliográfia vonatkozásában.

Külön szeretnék néhány szót szentelni a függeléknek. Mint a szerző is írja, a cikkbibliográfiák felsorolása nem teljes, de a számba vett művek elemzése módszertani szempontból is példaértékű. Ha a függelékben felsorolt cikkbibliográfiákat és az abból kimaradtakat figyelembe vesszük, nem kevés szakmai büszkeséggel állapíthatjuk meg, hogy komoly bibliográfiai munka folyik Magyarországon. Ez már méltó alap ahhoz, hogy fejlesztésre érdemes legyen. Ha a szakma a jelenlegi körülmények között, amikor a bibliográfiai munka szinte semmi támogatást nem kap, ezt el tudta érni, akkor világbanki vagy egyéb támogatással létre fogja tudni hozni az online adatbázist. Ehhez viszont már nem elég a bibliográfusok elismert tudása és munkabírása, hanem szükség van komoly számítógépes feltételekre, rendszerszerve-

zők, számítógépesek partnerként való együttműködésére nem csupán a fejlesztés, hanem az üzemeltetés időszakában is.

A 3. fejezet éppen erről szól. Megtiszteli a szerző a témát is, a bibliográfus szakmát is azzal, hogy minden kérdést több változatban és tudományos mélységig tárgyal. Nem szabad egy percig sem szégyenkezni, ha e fejezetből valamit nem értettünk meg. Itt már számítógépes területről van szó, sokan vannak köztünk, akik számára ez a jövő technikája. Ez egyáltalán nem baj, hiszen ha az online adatbázis megvalósul, mi eszközként fogjuk használni, hogy minél pontosabb, minél több helyről elérhető, minél több oldalról megközelíthető, minél több visszakeresési adatot biztosító bibliográfiai adatbázis jöjjön létre. Ehhez szükség van mindazon rendszerszerző, rendszerfejlesztő munkák elvégzésére, amelyekről itt a szerző imponáló tudással tájékoztat minket, de szükség lesz arra a bibliográfusi munkára is, amelyet mi tudunk biztosítani.

A 4. fejezet a fejlesztés menetére és feltételeire kínál megoldást. A feltételezett kooperáció mintegy 25 résztvevőből állna az elképzelés szerint. Elgondolkodtató szám: ha a megyei könyvtárakat és az eddigi kooperációs partnereket veszem, kicsit sok ez a 25, ha viszont a megyei könyvtárakat és a tudományos szakkönyvtárakat, akkor kevés. Arra viszont nagyon jó, hogy számításokat lehessen végezni, és meg lehessen csinálni egy bizonyos költségtervet. A szerző szakmai tapasztalata a biztosíték arra, hogy a 4. fejezetben vázolt fejlesztési munkákra ezt az összeget elfogadható kiindulásnak érezhessük.

Mi, bibliográfusok, természetesnek vesszük, hogy a feladatunk a szolgáltatás. Szeretnénk ezt a szolgálatot minél színvonalasabban, minél naprakészebb módon ellátni, de ehhez állandóan segítséget kell kérnünk, hiszen pénzre, időre, szakmai tudásunk folytonos fejlesztésre van szükség. Most egy olyan alkalom adódott, amikor a szolgáltatásaink iránti igény keres meg bennünket. A Művelődési és Köznevelési Minisztérium korszerűsítési kívánja a felsőoktatás információellátását, ezt pedig mi, könyvtárosok, bibliográfusok tudjuk megteremteni. Örömmel üdvözljük tehát a lehetőségét is annak, hogy ez a fejlesztés egy olyan adatbázis megvalósítását segítheti, amely korszerűségében, adattartalmában példa nélküli környezetünkben, a szomszédos országokban is.

Nagy Zsoltné
(OSZK MNB Sajtóbibliográfia Szerkesztőség)